

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-578

18/07/2018

ქ. თბილისი

სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაცია“-ს ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგურის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლასა (წარმადობის გაზრდა) და ქვესადგურის ექსპლუატაციაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაცია“-ს მიერ წარმოდგენილია მის კუთვნილებაში არსებული ლაჯანურის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლის (წარმადობის გაზრდა) და ქვესადგურის ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში. წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება შემდეგი:

სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაცია“-ს ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგური მდებარეობს მდ. რიონის აუზში, ცაგერის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე. ჰესი ექსპლუატაციაში შევიდა 1960 წელს. ჰესი მიეკუთვნება სადერივაციო რეგულირებადი ჰესების ტიპს. ჰესი მოწყობილია წყლის დინებაზე, რომელიც მიღებულია მდ. ცხენისწყლის გადაადგილებით მდ. ლაჯანურის ხეობაში.

2008 წელს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ სს „ენერგო-პრო ჯორჯიას“ ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგურის ექსპლუატაციაზე გაიცა ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა #6 (30.01.2008) და #00105 (05.02.2008) გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა. „სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაციაზე“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2018 წლის 17 მაისის #2-363 ბრძანების საფუძველზე გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება #33 (10.05.2018) სს „ენერგო-პრო ჯორჯიას“ ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგურის ექსპლუატაციაზე და ამავე ბრძანებით ზემოაღნიშნული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გადაეცა სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაცია“-ს.

2008 წლის გზმ-ს ანგარიშში განხილული და შეფასებული იყო როგორც ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგურის ექსპლუატაციასთან, ისე ქვესადგურის ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული საკითხები და შესაბამისი გარემოზე ზემოქმედება. აღნიშნულის თანახმად სამინისტროს მიერ 2008 წლის 5 თებერვალს (#00105) გაცემული გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგურის ექსპლუატაციასთან ერთად ასევე მოიცავს ქვესადგურის ექსპლუატაციას. წარმოდგენილ გზმ-ს ანგარიშშიც ასევე განხილულია ლაჯანურის 220/110/35 კვ-იანი ღია ქვესადგური. შესაბამისად, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სათაურში ასევე მიეთითება ქვესადგურის ექსპლუატაციის თაობაზე.

ჰიდროელექტროსადგური შედგება მდ. ცხენისწყლის წყალმიმღების, სადერივაციო არხის, უდაწნეო სადერივაციო გვირაბის, ცაგერის წყლის რეზერვუარის, თაღოვანი კაშხლის, ლაჯანური წყალსაცავის, წალმიმღებისა და დაწნევითი სადერივაციო გვირაბისგან. ენერგო კვანძის შემადგენლობაში შედის: დონის მარეგულირებელი რეზერვუარი, დაწნევითი შახტური მილსადენი, ჰესის შენობა, სავენტილაციო გვირაბი, 220/110/35 კვ-იანი ღია ქვესადგური. ტურბინებიდან ნამუშევარი წყალი გამყვანი გვირაბისა და ღია არხების საშუალებით ჩაედინება მდ. რიონში.

გზმ-ს ანგარიშში შესწავლილი და აღწერილია ლაჯანურის ჰესის რეაბილიტაციის შემდგომ ფუნქციონირების პროცესში გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების წყაროები და სახეები, მათი თვისობრივი და რაოდენობრივი დახასიათება და განსაზღვრულია სავარაუდო ნეგატიური ზემოქმედების თავიდან აცილების გზები.

კომპანიის მიერ ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგურზე ჩატარებული სარეაბილიტაციო სამუშაოების შემდგომ, დადგმული სიმძლავრე ნაცვლად 112,5 მგვტ-ისა, იქნება 113,7 მგვტ. გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილია ინფორმაცია ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგურის სარეაბილიტაციო სამუშაოების შესახებ, რომელიც მოიცავს: ჰიდროაგრეგატების რეაბილიტაციას, თაღოვანი კაშხლის რეაბილიტაციას, წყალსაცავის ნაპირსამაგრ სამუშაოებს და სადერივაციო გვირაბის გამოსასვლელ პორტალთან დამცავი გაბიონის მოწყობას, უდაწნეო გვირაბის რეაბილიტაციას, დაზიანებული ტურბინების შეცვლას ახალი ტურბინებით, ზეთის მეურნეობის საწყობის აღდგენას, ცაგერის სათავე ნაგებობაზე კაშხლის წყალსაშვი ფარების რეაბილიტაციას და სხვა.

მდ. ცხენისწყლის წყალმიმღები სისტემა მდებარეობს ქ. ცაგერის მიმდებარე ტერიტორიაზე, მდინარეზე აგებულია ოთხმალიანი დასაშლელი 9 მეტრი სიმაღლის კაშხალი, რომელიც უზრუნველყოფს 60,0 მ³/წმ წყლის ხარჯის მიწოდებას 1111,16 მეტრი სიგრძის დერივაციულ არხში, საიდანაც მდინარის წყალი 5527 მეტრის სიგრძისა და 5,4 მეტრი დიამეტრის მქონე უდაწნეო დერივაციული გვირაბის მეშვეობით გადადის ლაჯანურის წყალსაცავში.

წყალმიმღები აღჭურვილია დამცავი გისოსებით (ბადურით), რომლის საშუალებით ხდება მდინარის მიერ შემოტანილი ნატანისა და იქტიოფაუნის შეკავება. ნატანის (ქვიშის) დაგროვება ხდება ქვედა კამერაში, რომელიც ირეცხება ფარების გახსნით და ნალექი გადაედინება ქვედა ბიეფში.

სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება ხორციელდება ქ. ცაგერის წყალსადენის ქსელიდან, სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების შესაგროვებლად მოწყობილია საასენიზაციო ორმო.

ლაჯანურის წყალსაცავი შექმნილია თაღოვანი კაშხლით და მდებარეობს მდ. ლაჯანურის ქვემო დინების ვიწრო ხეობაში სოფ. სურმუშთან. თაღოვანი კაშხლის სიმაღლეა 69 მეტრი. წყალსაცავის მთლიანი მოცულობა 25 მლნ მ³, სასარგებლო კი 18 მლნ მ³-ია. ფართობი შეადგენს 1.6 კვ.კმ-ს. წყალსაცავი შექმნილია მდ. ლაჯანურისა და მდ. ცხენისწყლის ნაწილობრივი ჩამონადენის ბაზაზე. წყალსაცავიდან 2549 მეტრის სიგრძისა და 5,5 მეტრი დიამეტრის მქონე დაწნევითი სადერივაციო გვირაბით წყალი მიეწოდება სოფ. ალპანასთან არსებულ მიწისქვეშა სააგრეგატო ნაგებობას, სადაც განთავსებულია სამი ჰიდროაგრეგატი ვერტიკალური ფრენის ტიპის ტურბინებით. ჰესის გამონამუშევარი

წყალი გამყვანი არხით ჩაედინება მდ. რიონში. ჰესის დადგმული სიმძლავრე 113,7 მგვტ, ხოლო საშუალო მრავალწლიური გამოიმუშავება 417,7 მლნ. კვტ/სთ-ია.

ჰესის 220/110/35 კვ-იანი ქვესადგური განთავსებულია ფერდობის წინა მხარეს, გვირაბის მარჯვნივ და მარცხნივ, დაახლოებით 1 500 მ² ფართობის მქონე ტერიტორიაზე. გვირაბის მარცხენა მხარეს განთავსებულია 220 კვ სიმძლავრის ტრანსფორმატორები, ხოლო მარჯვენა მხარეს 110 და 35 კვ სიმძლავრის ტრანსფორმატორები.

ლაჯანურის ჰესის კასკადი უკვე მოქმედებს 60 წლის განმავლობაში და მისი მიმდებარე ტერიტორია ათეული წლების განმავლობაში განიცდიდა მაღალ ტექნოგენურ და ანთროპოგენურ დატვირთვას.

წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში განხილულია ტერიტორიის ეკოლოგიური მდგომარეობა, კლიმატურ-მეტეოროლოგიური, გეოლოგიური და სეისმური პირობები. ჰიდროლოგია და ჰიდროგეოლოგიური პირობები. განხილულია გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების ანალიზი და შეფასება; შესალო ავარიული სიტუაციები და მათზე რეაგირება; გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები.

ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგურზე ორივე კაშხალზე 2013 წელს აღდგენილ იქნა მთავარი წყალგადამშვი ფარების (წყალსაშვი ფარი) ავტომატიზირებული მექანიზმი-ხარჯმზომი, რომლის საშუალებითაც ხდება წყალსაშვი ფარების მიერ გატარებული წყლის რაოდენობის ზუსტი დადგენა. ლაჯანურის ჰესის თაროვანი კაშხლის ქვედა ბიეფში გასატარებელი ეკოლოგიური ხარჯი შეადგენს მდ. ლაჯანურის საშუალო მრავალწლიური ხარჯის 10%-ს - 0.85 მ³/წმ.

ანგარიშის თანახმად წყალსაცავის მოლამვა ხდება მდ. ცხენისწყალის მიერ შემოტანილი მყარი ჩამონადენის ხარჯზე. მყარი ნატანის გამო სოფ. ლაჯანის და სოფ. ორბელის ტერიტორიებზე პერიოდულად ხდება მდინარის კალაპოტის ამალღება. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაციის“ და ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის შეთანხმებული სამუშაოების ჩატარების გზით, პერიოდულად ხდება კალაპოტის გასწორხაზოვნება, რათა წყალმოვარდნის შემთხვევაში აცილებულ იქნას დატბორვის საფრთხე. ზემოაღნიშნული საქმიანობის ჩატარების შედეგად ბოლო წლებში ადგილი აღარ ჰქონია ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ გამოყენებული ტერიტორიების დატბორვის ფაქტებს. სოფელი უსახელო მთლიანად განლაგებულია ძველ მეწყრულ მასივზე (რომელიც ლაჯანურის წყალსაცავის შექმნამდეც არსებობდა). მეწყრული მასივი წარმოადგენს აქტიურ დინამიკაში მყოფ სხეულს, რომელზეც მრავლადაა მეორადი დამეწყვრის კერები. ლაჯანურის წყალსაცავის მარჯვენა მხარეს, ფერდის დაცვის მიზნით მოწყობილ იქნა გაბიონი. გაბიონის მოწყობის შემდგომ გზის დაზიანებას ადგილი აღარ ქონია.

სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაციის“ მიერ პერმანენტულად ტარდება გეოლოგიური მონიტორინგი, კერძოდ წელიწადში ორჯერ კომპანიის გეოეკოლოგის მიერ ხორციელდება ტერიტორიის დათვალიერება და არსებული მდგომარეობის აღრიცხვა-დაფიქსირება და ანალიზი, რომლის საფუძველზეც კომპანიის მხრიდან ტარდება შემარბილებელი და სტაბილიზაციის ღონისძიებები.

როგორც ანგარიშშია აღნიშნული ყოველთვიურად მიმდინარეობს ჰესის ჰიდროტექნიკური ნაგებობების თვითმონიტორინგი, შემდგომ მზადდება შესაბამისი ანგარიში. ანგარიშში დეტალურად არის განხილული თითოეული ჰიდროტექნიკური ნაგებობების შემადგენელი კომპონენტების მდგომარეობა, ასევე ამ ეტაპზე შემუშავებულ

იქნა კაშხლის მონიტორინგის ახალი სისტემა. ჰესი ფუნქციონირებს ჰიდროტექნიკური მოწყობილობების ექსპლუატაციის ინსტრუქციის თანახმად და წყალსაცავის გარეცხვა ყოველთვის ხორციელდება დასახული გეგმა-გრაფიკის მიხედვით. მყარი ნატანისაგან წყალსაცავის გაწმენდა ტარდება 3-5 დღის განმავლობაში, რომლის მიზანს წარმოადგენს გამრეცხი გალერეების დონემდე წყალსაცავის ნატანისაგან განთავისუფლება მისი შეუფერხებელი ოპერირების მიზნით. ლაჯანურის, გუმათისა და რიონის ჰიდროელექტროსადგურების გარეცხვა ხდება პარალელურ რეჟიმში.

სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაცია“ შეიმუშავა და სამინისტროსთან შეთანხმდა ნარჩენების მართვის გეგმა, რომლის მიხედვითაც ახორციელებს ნარჩენების მართვას. ასევე, კომპანიამ ნარჩენების მართვის კოდექსის მოთხოვნის შესაბამისად ლაჯანურჰესზე მოეწყო სახიფათო ნარჩენების განთავსების დახურული ოთახი, სადაც ხდება სახიფათო ნარჩენების უსაფრთხოდ შენახვა. ჰესზე გამოყოფილია აღნიშნულ ნარჩენებზე პასუხისმგებელი პირი. საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვება ხდება ტერიტორიაზე განთავსებულ კონტეინერებში საიდანაც პერიოდულად გააქვთ ტერიტორიიდან. ჰესის განთავსების რაიონში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონი მოწყობილია დაბა ცაგერის მიმდებარედ. სახიფათო ნარჩენები, მაგ: ზეთშემკვრებში დაგროვილი ნავთობპროდუქტის ნარჩენი (ტრანსფორმატორის ზეთი წყალში) გადაეცემა შესაბამის უფლებამოსილების მქონე კომპანიას.

აღნიშნული გზშ-ს ანგარიში განიხილეს შესაბამისმა ექსპერტებმა გარემოსდაცვითი შეფასების სხვადასხვა მიმართულებით (ბიომრავალფეროვნების, გეოლოგიის და დაბინძურების), რომელთა დასკვნების შეჯერებისა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შეფასების ასევე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 48-ე მუხლის პირველი ნაწილისა და ამავე კოდექსის მე-5 მუხლის მე-12 ნაწილის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. გაიცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაცია“-ს ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგურის ექსპლუატაციის პირობების შეცვლასა (წარმადობის გაზრდა) და ქვესადგურის ექსპლუატაციაზე;
2. ძალადაკარგულად გამოცხადდეს „სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაციაზე“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2018 წლის 17 მაისის #2-363 ბრძანება;
3. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
4. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაცია“-მ საქმიანობა განახორციელოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გათვალისწინებული შემდეგი პირობების დაცვით:
 - 4.1 საქმიანობის განხორციელება უზრუნველყოს წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის, გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, გზშ-ს ანგარიშში მოცემული დასკვნებისა და რეკომენდაციების, გარემოსდაცვითი მენეჯმენტის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმების შესაბამისად;
 - 4.2 „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით 3753 გრძივი მეტრი

(ხაზობრივი shp-ფაილები), მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში. კერძოდ, ცაგერის სატყეო უბნის, ცაგერის სატყეოში კვარტალი N40, ორბელის სატყეოში კვარტალი NN129,137,138, ტვიშის სატყეოში კვარტალი NN3,2,35. აღნიშნულიდან გამომდინარე სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ნებისმიერი ქმედების განხორციელება უზრუნველყოს ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან შეთანხმებით.

- 4.3 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემისთანავე უზრუნველყოს ლაჯანურის ჰიდროელექტროსადგურის აკვატორიაში და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე მუდმივი მონიტორინგის წარმოება საშიშ გეოდინამიკურ პროცესებზე და მონიტორინგის შედეგები 6 თვეში ერთხელ წარმოადგინოს სამინისტროში განსახილველად. ფორსმაჟორულ სიტუაციაში გეოდინამიკური პროცესების გართულების ან/და იმ შემთხვევაში თუ მონიტორინგის შედეგად გამოიკვეთება გეოდინამიკური პროცესების გააქტიურების ტენდენცია, დაუყოვნებლივ უზრუნველყოს საინჟინრო ღონისძიებების პროექტის დამუშავება და განახორციელოს ყველა შესაძლო ღონისძიება არსებული მდგომარეობის სტაბილიზაცია-ლიკვიდაციის მიზნით.
- 4.4 ექსპლუატაციის დროს, ნიადაგის დაბინძურების პრევენციის მიზნით, უზრუნველყოს დანადგარ-მოწყობილობების რეგულარული შემოწმება, ადგილზე დანადგარების გარეცხვა და სარემონტო-პროფილაქტიკური ღონისძიებების განხორციელება მაღალკვალიფიციური პერსონალის მიერ;
- 4.5 მდინარეების წყალმცირობის პერიოდში უზრუნველყოს ეკოლოგიური ხარჯის გატარება ცაგერის სათავე ნაგებობისა და თაღვანი კაშხლის ქვემო ბიეფში, არანაკლებ მდინარეების (ცხენისწყალი და ლაჯანური) საშუალო მრავალწლიური ხარჯის 10 %-ს;
- 4.6 ექსპლუატაციის დროს უზრუნველყოს წყალსაცავის ქვაბულის და მასში ჩამდინარე მდინარეების კალაპოტის მყარი ნატანისაგან გაწმენდა;
- 4.7 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემისთანავე ჰესის ეფექტური ფუნქციონირებისა და მისი უსაფრთხოების გაზრდისათვის, სათავე ნაგებობის ზედა ბიეფში, წყალსაცავების გავლენის ზონის გარეთ, უზრუნველყოს წყლის დონის ავტომატიზირებული გამზომი მოწყობილობის მონტაჟი და მიღებული ინფორმაციის უწყვეტად მიწოდება გარემოს ეროვნული სააგენტოსათვის. გარდა ამისა უზრუნველყოს სათავე ნაგებობის ზედა ბიეფში, წყალსაცავების გავლენის ზონის გარეთ წყლის ხარჯის, ხოლო სათავე ნაგებობაზე, ეკოლოგიური ხარჯის გაზომვები და შედეგების ყოველი კვარტლის ბოლოს გარემოს ეროვნული სააგენტოში წარმოდგენა;
- 4.8 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან 6 თვის ვადაში უზრუნველყოს წყალსაცავებიდან წყალდიდობების წყლის ხარჯების გატარების ან ავარიული გაშვების უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად სათავე ნაგებობის ქვემო ბიეფში არსებული მდგომარეობის გამოკვლევა და სათანადო საინჟინრო ღონისძიებებისა და გამაფრთხილებელი სისტემის დასახვა-განხორციელება.
- 4.9 განიხილოს დასაშლელ კაშხალთან თევზსავალის მოწყობის შესაძლებლობა, ხოლო თევზსავალის მოწყობის შეუძლებლობის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან 3 თვის ვადაში სამინისტროში წარმოადგინოს დეტალურად დასაბუთებული ინფორმაცია შესაბამისი დასკვნებით.
- 4.10 საქმიანობის განხორციელებისას წარმოქმნილი ნარჩენების მართვა უზრუნველყოს ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მისგან გამომდინარე

კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მოთხოვნებისა და ვალდებულებების შესაბამისად.

- 4.11 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა განახორციელოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესით.
5. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაცია“-ს;
6. ბრძანება ძალაში შევიდეს სს „ენერგო-პრო ჯორჯია გენერაცია“-ს მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
7. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ნოდარ კერესელიძე

მინისტრის მოვალეობის შემსრულებელი